

**HỌC VIỆN CÔNG NGHỆ BƯU CHÍNH VIỄN THÔNG
KHOA AN TOÀN THÔNG TIN**

**BÁO CÁO BÀI THỰC HÀNH
HỌC PHẦN: THỰC TẬP CƠ SỞ
MÃ HỌC PHẦN: INT13147**

**BÀI THỰC HÀNH 4.2
LẬP TRÌNH THUẬT TOÁN MẬT MÃ HỌC**

Sinh viên thực hiện:

B22DCAT063 Lê Tiến Dương

Giảng viên hướng dẫn: PGS. TS. Hoàng Xuân Dậu

HỌC KỲ 2 NĂM HỌC 2024-2025

MỤC LỤC

MỤC LỤC	2
DANH MỤC CÁC HÌNH VẼ.....	3
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT.....	4
CHƯƠNG 1. GIỚI THIỆU CHUNG VỀ BÀI THỰC HÀNH	5
1.1 Mục đích.....	5
1.2 Tìm hiểu lý thuyết	5
1.2.1 Tìm hiểu về lập trình số lớn với các phép toán cơ bản	5
1.2.2 Tìm hiểu về giải thuật mật mã khóa công khai RSA	6
CHƯƠNG 2. NỘI DUNG THỰC HÀNH	9
2.1 Chuẩn bị môi trường	9
2.2 Các bước thực hiện.....	9
2.2.1 Lập trình thư viện số lớn với các phép toán cơ bản, thử nghiệm chứng minh thư viện hoạt động tốt với các ví dụ phép toán cho số lớn.....	9
2.2.2 Lập trình giải thuật mã hóa và giải mã.....	11
2.2.3 Thử nghiệm mã hóa và giải mã chuỗi ký tự: “I am B22DCAT063”	12
TÀI LIỆU THAM KHẢO	14

DANH MỤC CÁC HÌNH VẼ

Hình 1 – Hàm tính ước chung lớn nhất	9
Hình 2 – Hàm tính $a^b \bmod m$	10
Hình 3 – Hàm tìm số nghịch đảo d sao cho $d.e \bmod m = 1$	10
Hình 4 – Hàm sinh khóa, để đơn giản ta chọn $e = 65537$	11
Hình 5 – Hàm mã hóa và giải mã.....	11
Hình 6 – Thử nghiệm code với mã hóa và giải mã	12
Hình 7 – Kết quả chạy chương trình - 1	12
Hình 8 – Kết quả chạy chương trình - 2.....	13

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

Từ viết tắt	Thuật ngữ tiếng Anh/Giải thích	Thuật ngữ tiếng Việt/Giải thích
RSA	Rivest–Shamir–Adleman	Một thuật toán mã hóa khóa công khai rất nổi tiếng, dùng để mã hóa dữ liệu và tạo chữ ký số.
GCD	Greatest Common Divisor	Ước chung lớn nhất.
SSL/TLS	Secure Sockets Layer / Transport Layer Security	Giao thức bảo mật được dùng để mã hóa dữ liệu truyền qua internet.

CHƯƠNG 1. GIỚI THIỆU CHUNG VỀ BÀI THỰC HÀNH

1.1 Mục đích

Sinh viên tìm hiểu một giải thuật mã hóa phổ biến và lập trình được chương trình mã hóa và giải mã sử dụng ngôn ngữ lập trình phổ biến như C/C++/Python/Java, đáp ứng chạy được với số lớn.

1.2 Tìm hiểu lý thuyết

1.2.1 Tìm hiểu về lập trình số lớn với các phép toán cơ bản

Một số lý thuyết cơ bản về lập trình số nguyên lớn:

- **Biểu diễn số nguyên lớn:** Trong lập trình số nguyên lớn, số này thường được biểu diễn dưới dạng mảng hoặc danh sách các chữ số. Mỗi phần tử trong mảng hoặc danh sách này thường lưu trữ một chữ số của số nguyên.
- **Cộng và trừ:**
 - Các phép toán cộng và trừ có thể được thực hiện bằng cách duyệt qua từng chữ số của hai số và thực hiện phép toán tương ứng từng cặp chữ số, kèm theo việc xử lý nhớ và mượn nếu cần.
 - Bắt đầu từ chữ số đơn vị và tiếp tục lần lượt đến chữ số hàng đơn vị, thực hiện phép toán cộng hoặc trừ tương ứng.
- **Nhân:**
 - Phép nhân hai số nguyên lớn có thể thực hiện bằng thuật toán nhân dài (long multiplication) hoặc các thuật toán nhân nhanh hơn như nhân Karatsuba hoặc nhân Toom-Cook.
 - Thuật toán nhân dài thực hiện phép nhân tương tự như cách thực hiện phép nhân trong toán học cơ bản: duyệt qua từng chữ số của một số và nhân với từng chữ số của số kia, sau đó cộng các kết quả lại.
- **Chia:**
 - Phép chia hai số nguyên lớn có thể thực hiện bằng thuật toán chia dài (long division) hoặc các thuật toán chia hiệu quả hơn như thuật toán chia như thuật toán chia nhân bán (divide-and-conquer division) hoặc thuật toán chia nhưng tốt hơn (Newton-Raphson division).
 - Tương tự như phép nhân, thuật toán chia dài duyệt qua từng chữ số của số chia và thực hiện phép chia tương ứng.
- **Tính lũy thừa:** Phép tính lũy thừa của một số nguyên lớn có thể được thực hiện bằng thuật toán lũy thừa nhanh (exponentiation by squaring). Thuật toán này giảm thiểu số lượng phép toán bằng cách phân tích số mũ thành các phần nhỏ và tính lũy thừa của từng phần.

- **Tìm ước chung lớn nhất (GCD):** Phép tìm ước chung lớn nhất của hai số nguyên lớn có thể được thực hiện bằng thuật toán Euclid mở rộng (extended Euclidean algorithm) hoặc thuật toán nhị phân (binary GCD algorithm). Cả hai thuật toán này đều dựa trên việc lặp đi lặp lại một số phép chia và tính toán dựa trên phần dư.

Trong lập trình số nguyên lớn, việc tối ưu hóa và cải thiện hiệu suất là rất quan trọng. Điều này bao gồm việc sử dụng các thuật toán hiệu quả nhất để thực hiện các phép toán cơ bản và giải quyết các vấn đề liên quan đến hiệu năng và bộ nhớ.

Trong Python, số nguyên không bị giới hạn về giá trị. Tuy nhiên, số nguyên có thể lớn đến mức nào phụ thuộc vào bộ nhớ có sẵn trên hệ thống mà bạn đang sử dụng. Chính vì vậy, ta có thể xử lý số nguyên lớn dễ dàng với Python

1.2.2 Tìm hiểu về giải thuật mật mã khóa công khai RSA

1.2.2.1 Giải thuật mã hóa khóa công khai

Mã hóa khóa bất đối xứng (Hay còn gọi là mã hóa khóa công khai): là phương pháp mã hóa mà khóa sử dụng để mã hóa sẽ khác với khóa dùng để giải mã. Khóa dùng để mã hóa gọi là khóa công khai và khóa dùng để giải mã gọi là khóa bí mật. Tất cả mọi người đều có thể biết được khóa công khai (kể cả hacker), và có thể dùng khóa công khai để mã hóa thông tin. Nhưng chỉ có người nhận mới nắm giữ khóa bí mật, nên chỉ có người nhận mới có thể giải mã được thông tin.

Đặc điểm nổi bật của các hệ mã hóa khóa bất đối xứng là kích thước khóa lớn, lên đến hàng ngàn bit. Do vậy, các hệ mã hóa dạng này thường có tốc độ thực thi chậm hơn nhiều lần so với các hệ mã hóa khóa đối xứng với độ an toàn tương đương. Mặc dù vậy, các hệ mã hóa khóa bất đối xứng có khả năng đạt độ an toàn cao và ưu điểm nổi bật nhất là việc quản lý và phân phối khóa đơn giản hơn do khóa công khai có thể phân phối rộng rãi.

Hệ thống mật mã hóa khóa công khai có thể sử dụng với các mục đích:

- Mã hóa: giữ bí mật thông tin và chỉ có người có khóa bí mật mới giải mã được.
- Tạo chữ ký số: cho phép kiểm tra văn bản có phải đã được tạo với một khóa bí mật nào đó hay không.
- Thỏa thuận khóa: cho phép thiết lập khóa dùng để trao đổi thông tin giữa hai bên.

Các giải thuật mã hóa khóa bất đối xứng điển hình bao gồm: RSA, Rabin, ElGamal, McEliece và Knapsack. Trong bài tiểu luận này, chúng tôi tìm hiểu và trình bày về giải thuật mã hóa RSA – một trong các giải thuật mã hóa khóa đối xứng được sử dụng rộng rãi nhất trên thực tế.

1.2.2.2 Giải thuật mã hóa khóa công khai RSA

Thuật toán mã hóa RSA là một thuật toán mã hóa khóa công khai. Thuật toán RSA được xây dựng bởi các tác giả Ron Rivest, Adi Shamir và Len Adleman tại học viện MIT vào năm 1977, và ngày nay đang được sử dụng rộng rãi. Về mặt tổng quát thuật toán RSA là một phương pháp mã hóa theo khối. Trong đó thông điệp M và bản mã C là các số nguyên từ 0 đến 2^i với i số bit của khối. Kích thước thường dùng của i là 1024 bit. Thuật toán RSA

sử dụng hàm một chiều là vấn đề phân tích một số thành thừa số nguyên tố và bài toán Logarith rời rạc.

- **Thuật toán**

Để thực hiện mã hóa và giải mã, thuật toán RSA dùng phép lũy thừa modulo của lý thuyết số.

Quá trình sinh khóa:

- Chọn hai số nguyên tố lớn p và q và tính $N = pq$. Cần chọn p và q sao cho: $M < 2^{i-1} < N < 2^i$ với i là chiều dài bản rõ.
- Tính $\Phi(n) = (p - 1)(q - 1)$
- Tìm một số e sao cho: $\{e \text{ và } \Phi(n) \text{ là 2 số nguyên tố cùng nhau và } 0 < e < \Phi(n)\}$
- Tìm một số d sao cho: $e \cdot d \equiv 1 \pmod{\Phi(n)}$ (hay: $d = e^{-1} \pmod{\Phi(n)}$) (d là nghịch đảo của e trong phép modulo $\Phi(n)$).
- Chọn khóa công khai K_u là cặp (e, N) , khóa riêng K_r là cặp (d, N) .

Quá trình mã hóa:

- Thông điệp m được chuyển thành số: $m < n$
- Bản mã $c = m^e \pmod n$

Quá trình giải mã:

- Bản mã c , $c < n$
- Bản rõ $m = c^d \pmod n$

Lưu ý: Khi chọn hai số nguyên tố p và q để sử dụng trong hệ mã hoá RSA, quan trọng nhất là chúng không nên quá gần nhau hoặc quá lệch nhau.

- **Đánh giá**

Giải thuật RSA là một trong những giải thuật mã hoá công khai (asymmetric cryptography) quan trọng và phổ biến nhất được sử dụng trong lĩnh vực bảo mật thông tin. Dưới đây là một số điểm đánh giá về giải thuật RSA:

- *An toàn và Bảo mật:* RSA cung cấp một cơ chế mạnh mẽ để bảo vệ thông tin truyền trực tuyến bằng cách sử dụng các khóa công khai và bí mật. Việc phân tích khóa bí mật từ khóa công khai được cho là một bài toán rất khó đối với các thuật toán hiện đại nhưng chưa có bằng chứng toàn diện chứng minh rằng nó không thể được thực hiện.
- *Khả năng chống lại các cuộc tấn công:* RSA có thể chống lại nhiều loại cuộc tấn công như tấn công brute force (tấn công dò mò), tấn công miền trung gian (man-in-the-middle), và tấn công factorization (phân tích nhân tử). Tuy nhiên, việc sử dụng các cặp khóa ngắn có thể dễ dàng bị tấn công bằng các thuật toán factorization mạnh.

- *Hiệu suất:* RSA có thể tính toán chậm đối với các khóa dài. Các phép toán như phép nhân số nguyên lớn và tính modulo có thể tốn nhiều thời gian, đặc biệt là với các số nguyên lớn có hàng trăm hoặc hàng nghìn bit.
- *Sử dụng rộng rãi:* RSA được sử dụng rộng rãi trong các ứng dụng bảo mật như trao đổi khóa, ký số, và mã hoá dữ liệu truyền trực tuyến. Nó được tích hợp vào nhiều giao thức mạng như HTTPS, SSH, và SSL/TLS.
- *Quản lý khóa:* RSA đòi hỏi quản lý khóa cẩn thận. Quản lý và bảo vệ khóa bí mật là một thách thức đối với việc triển khai và vận hành các hệ thống sử dụng RSA.
- *Chi phí tính toán:* RSA có thể tốn kém về chi phí tính toán so với các giải thuật mã hoá khác như AES (Advanced Encryption Standard) trong một số tình huống.

Tóm lại, RSA là một giải thuật mã hoá công khai mạnh mẽ và phổ biến, nhưng cũng cần cân nhắc về hiệu suất tính toán và quản lý khóa khi triển khai trong các ứng dụng thực tế.

CHƯƠNG 2. NỘI DUNG THỰC HÀNH

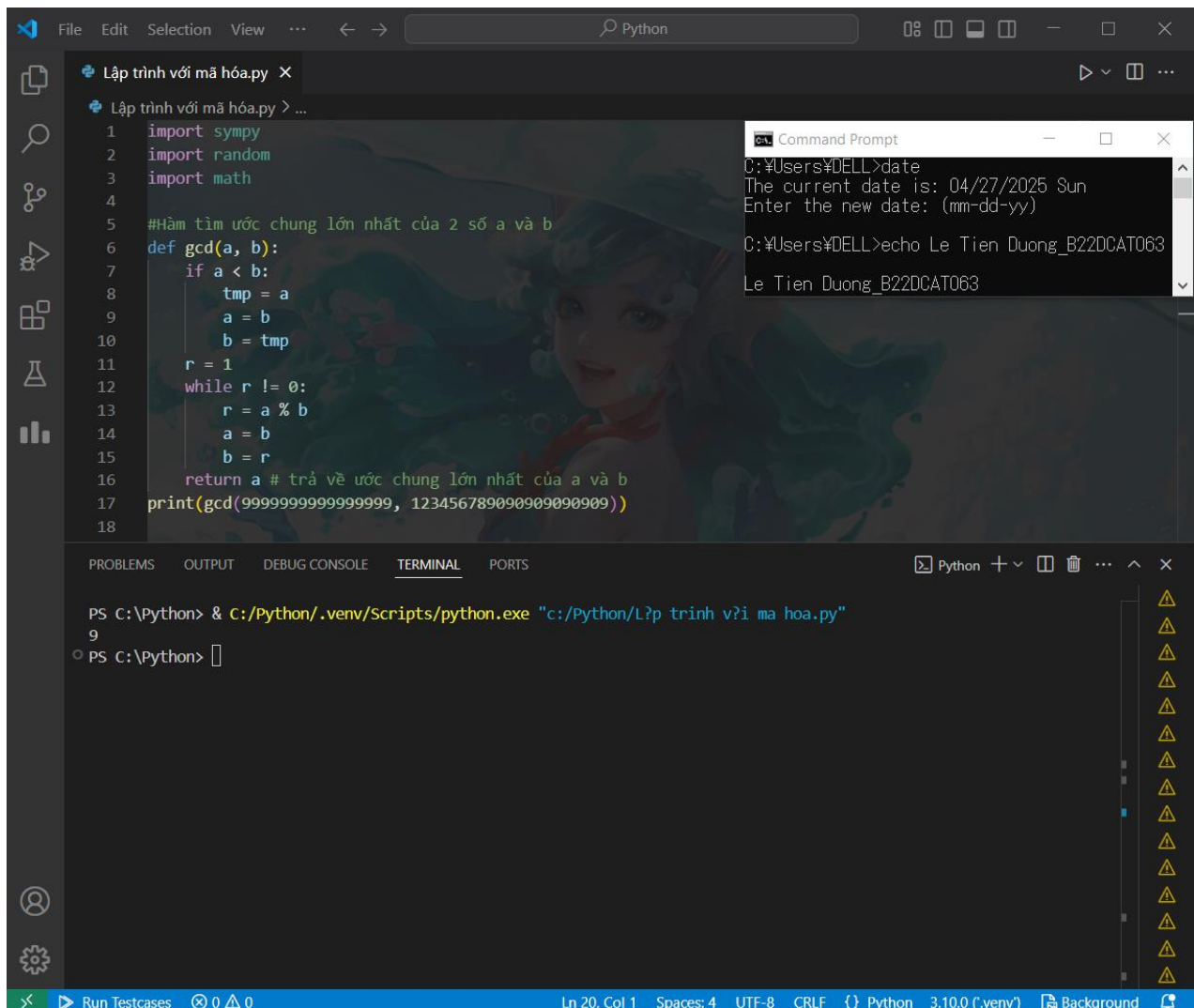
2.1 Chuẩn bị môi trường

- Trình biên dịch code
- Python 3.10.0

2.2 Các bước thực hiện

2.2.1 Lập trình thư viện số lớn với các phép toán cơ bản, thử nghiệm chứng minh thư viện hoạt động tốt với các ví dụ phép toán cho số lớn

2.2.1.1 Hàm tính ước chung lớn nhất

The screenshot shows a Python IDE with a file named 'Lập trình với mã hóa.py'. The code defines a function `gcd(a, b)` that calculates the greatest common divisor (GCD) of two numbers `a` and `b` using the Euclidean algorithm. The function is tested with large numbers: `print(gcd(9999999999999999, 1234567890909090909))`. The output of the program is displayed in the terminal, showing the result `9`. A separate Command Prompt window is also visible, showing the current date and time, and the output of the `echo` command.

```
1 import sympy
2 import random
3 import math
4
5 #Hàm tìm ước chung lớn nhất của 2 số a và b
6 def gcd(a, b):
7     if a < b:
8         tmp = a
9         a = b
10        b = tmp
11    r = 1
12    while r != 0:
13        r = a % b
14        a = b
15        b = r
16    return a # trả về ước chung lớn nhất của a và b
17 print(gcd(9999999999999999, 1234567890909090909))
18
```

```
PS C:\Python> & C:/Python/.venv/Scripts/python.exe "c:/Python/Lập trình với mã hóa.py"
9
PS C:\Python>
```

Hình 1 – Hàm tính ước chung lớn nhất

2.2.1.2 Hàm tính $a^b \bmod m$

The screenshot shows a VS Code editor with a Python file named 'Lập trình với mã hóa.py'. The code defines a function `bipow(a, b, m)` that calculates $a^b \mod m$ using a recursive-like approach with a while loop. The terminal shows the command `PS C:\Python> & C:/Python/.venv/Scripts/python.exe "c:/Python/Lập trình với mã hóa.py"` and the output `3`. A Command Prompt window is also open, showing the current date and time, and the command `echo Le Tien Duong_B22DCAT063` being executed.

```

1 import sympy
2 import random
3 import math
4
5 #Hàm tính lũy thừa: a^b mod m
6 def bipow(a, b, m):
7     result = 1
8     a = a % m
9     while b > 0:
10         if b % 2 == 1:
11             result = (result * a) % m
12         a = (a * a) % m
13         b = b // 2
14     return result
15 print(bipow(9999999999999999, 9999999999999999999999999999999, 4))
16
17

```

```

PS C:\Python> & C:/Python/.venv/Scripts/python.exe "c:/Python/Lập trình với mã hóa.py"
3
PS C:\Python>

```

Hình 2 – Hàm tính $a^b \mod m$

2.2.1.3 Hàm tìm số nghịch đảo d sao cho $d.e \mod m = 1$

The screenshot shows a VS Code editor with a Python file named 'Lập trình với mã hóa.py'. The code defines a function `multiplicative_inverse(e, phi)` that finds the modular inverse of e modulo ϕ using the Extended Euclidean Algorithm. The terminal shows the command `PS C:\Python> & C:/Python/.venv/Scripts/python.exe "c:/Python/Lập trình với mã hóa.py"` and the output `Số d: 3617` and `Số dư d, e mod phi: 1`. A Command Prompt window is also open, showing the current date and time, and the command `echo Le Tien Duong_B22DCAT063` being executed.

```

1 import sympy
2 import random
3 import math
4 def multiplicative_inverse(e, phi): # d là nghịch đảo của e trong phép modulo phi(n)
5     d = 0
6     x1 = 0
7     x2 = 1
8     y1 = 1
9     temp_phi = phi
10
11     while e > 0:
12         temp1 = temp_phi // e
13         temp2 = temp_phi - temp1 * e
14         temp_phi = e
15         e = temp2
16
17         x = x2 - temp1 * x1
18         y = d - temp1 * y1
19
20         x2 = x1
21         x1 = x
22         d = y1
23         y1 = y
24
25     if temp_phi == 1:
26         return d + phi
27 print(f'Số d: {multiplicative_inverse(3233, 3120)}')
28 mod = 3233 * multiplicative_inverse(3233, 3120) % 3120
29 print(f'Số dư d, e mod phi: {mod}')
30

```

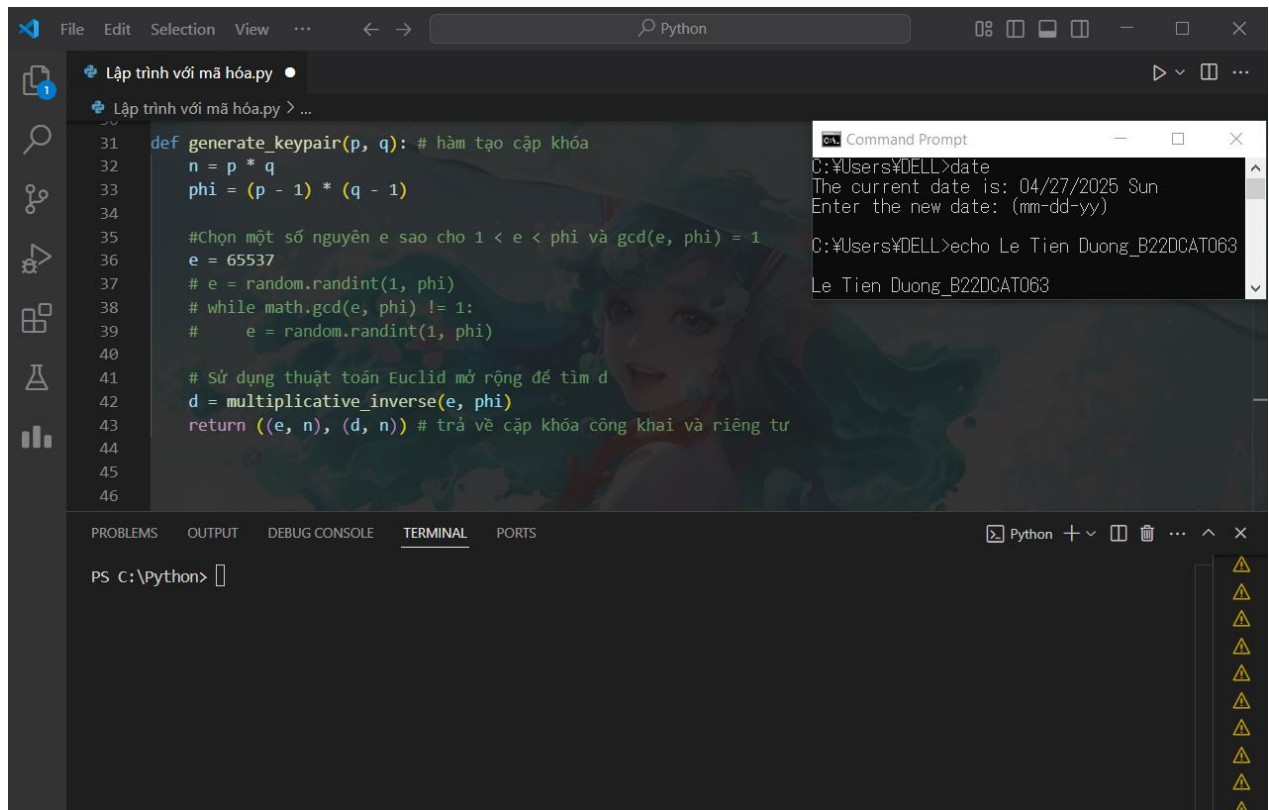
```

PS C:\Python> & C:/Python/.venv/Scripts/python.exe "c:/Python/Lập trình với mã hóa.py"
Số d: 3617
Số dư d, e mod phi: 1
PS C:\Python>

```

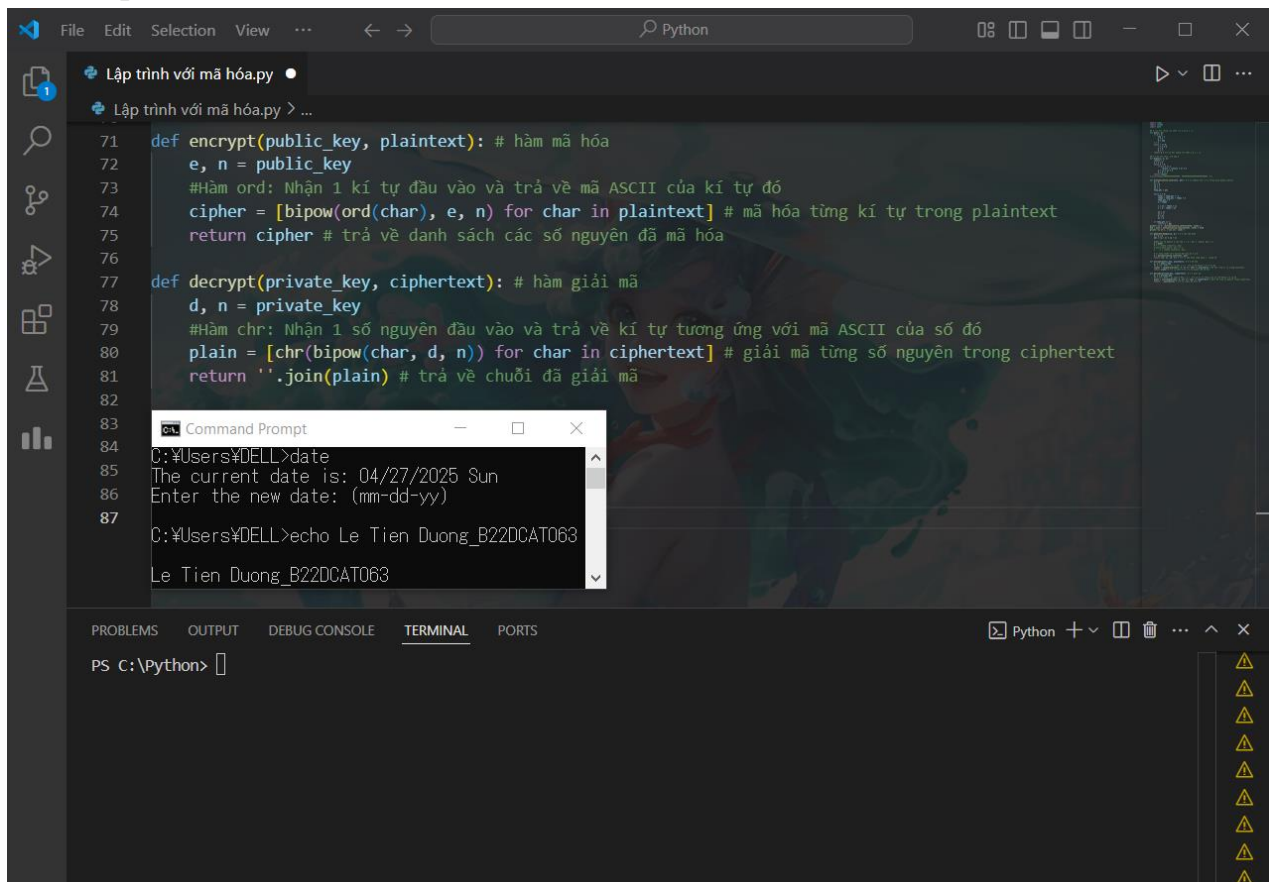
Hình 3 – Hàm tìm số nghịch đảo d sao cho $d.e \mod m = 1$

2.2.1.4 Hàm sinh cặp khóa

Hình 4 – Hàm sinh khóa, để đơn giản ta chọn $e = 65537$

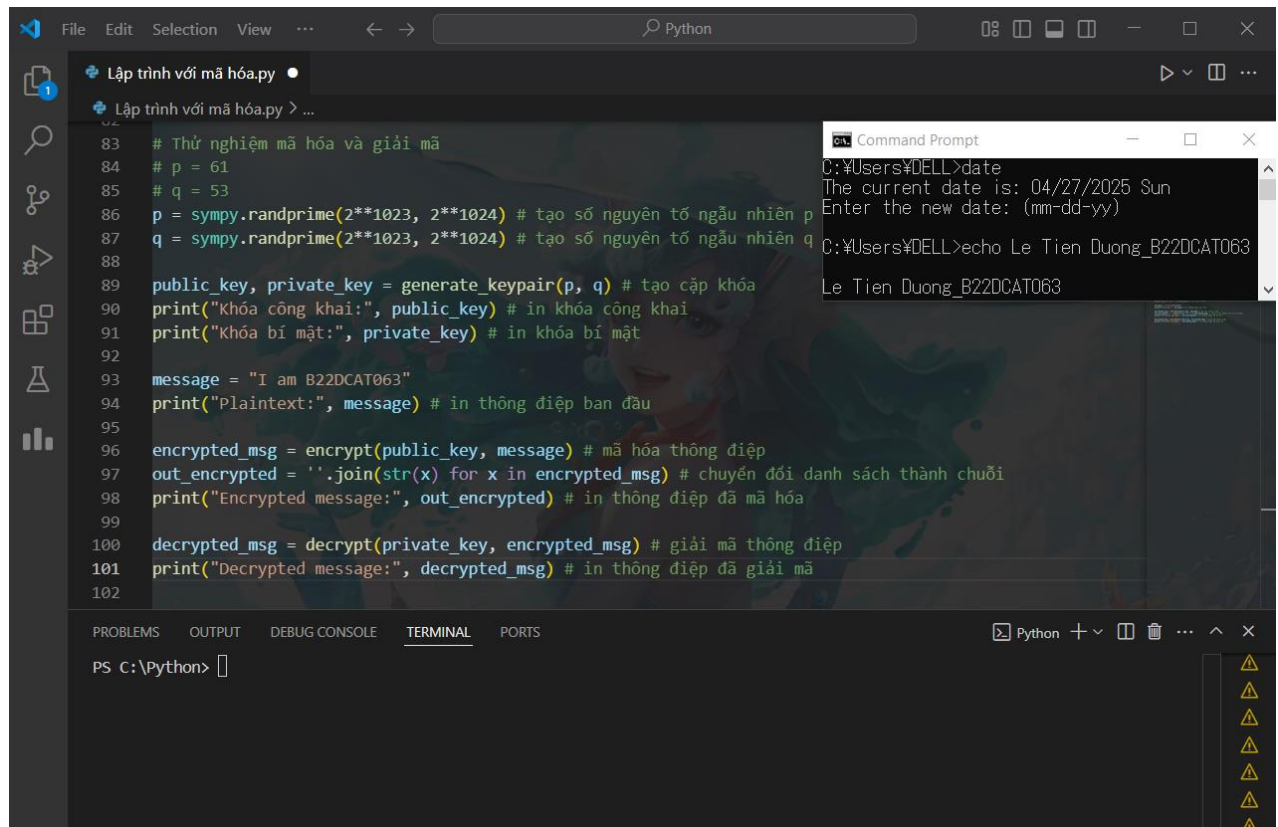
2.2.2 Lập trình giải thuật mã hóa và giải mã

Hình 5 – Hàm mã hóa và giải mã

2.2.3 Thử nghiệm mã hóa và giải mã chuỗi ký tự: “I am B22DCAT063”

2.2.3.1 Thử nghiệm code với mã hóa và giải mã

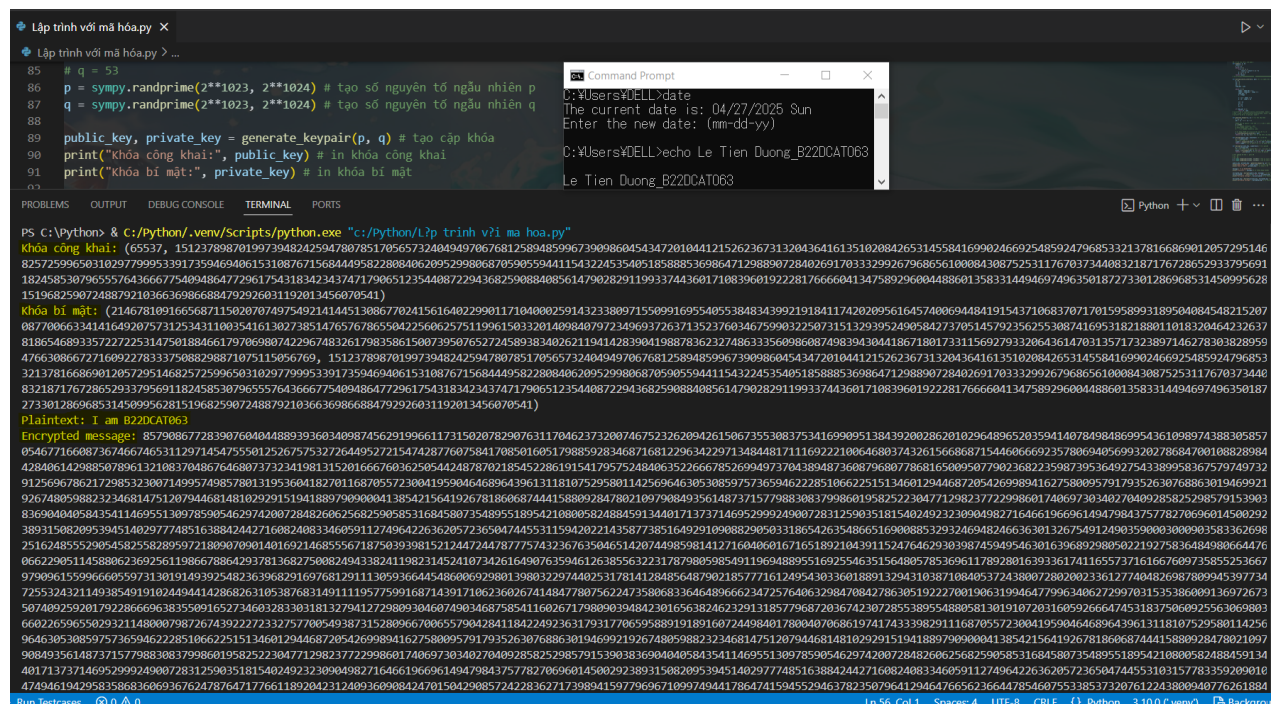
```
83 # Thử nghiệm mã hóa và giải mã
84 # p = 61
85 # q = 53
86 p = sympy.randprime(2**1023, 2**1024) # tạo số nguyên tố ngẫu nhiên p
87 q = sympy.randprime(2**1023, 2**1024) # tạo số nguyên tố ngẫu nhiên q
88
89 public_key, private_key = generate_keypair(p, q) # tạo cặp khóa
90 print("Khóa công khai:", public_key) # in khóa công khai
91 print("Khóa bí mật:", private_key) # in khóa bí mật
92
93 message = "I am B22DCAT063"
94 print("Plaintext:", message) # in thông điệp ban đầu
95
96 encrypted_msg = encrypt(public_key, message) # mã hóa thông điệp
97 out_encrypted = ''.join(str(x) for x in encrypted_msg) # chuyển đổi danh sách thành chuỗi
98 print("Encrypted message:", out_encrypted) # in thông điệp đã mã hóa
99
100 decrypted_msg = decrypt(private_key, encrypted_msg) # giải mã thông điệp
101 print("Decrypted message:", decrypted_msg) # in thông điệp đã giải mã
102
```

```
C:\Users\DELL>date
The current date is: 04/27/2025 Sun
Enter the new date: (mm-dd-yy)
C:\Users\DELL>echo Le Tien Duong_B22DCAT063
Le Tien Duong_B22DCAT063
```

Hình 6 – Thử nghiệm code với mã hóa và giải mã

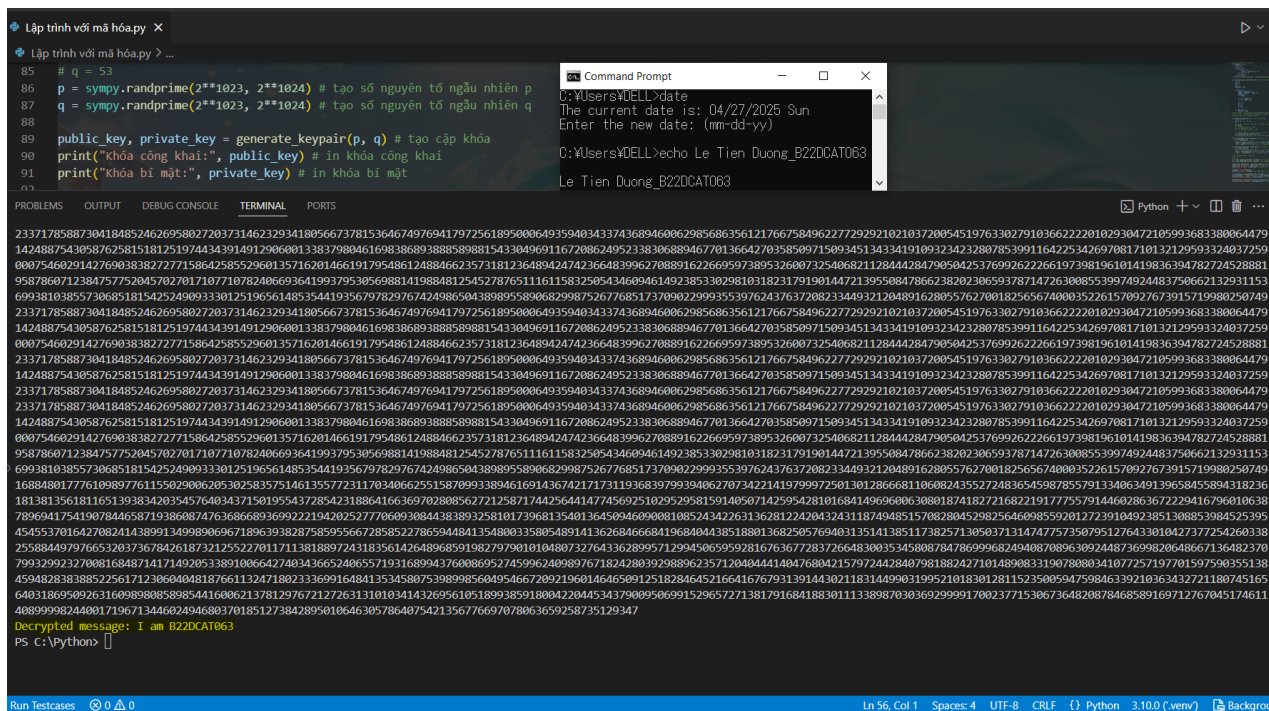
2.2.3.2 Kết quả chạy chương trình

Do kết quả dài nên em xin phép chụp 2 ảnh.


```
PS C:\Python> & C:\Python\venv\Scripts\python.exe "c:\Python\L\p trình v\i ma hoa.py"
Khóa công khai: (65537, 15123789870199739482425947807851705657324049497067681258948599673909860453472010441215262367313204364161351020842653145584169902466925485924796853321378166869012057295146
82572599650310297799553391735946940615310876715684449582280840620952998068705905594411543224535405185888536986471298890728402691703329926796865610008430875253117670373448832187176728652933795691
1824585307965576436667754094864772961754318342343747179651235440872294368259088408561479028291199337443601710839601922281766660413475892960044886013583134494697496350187273301280968531450959628
15196825907248879210366369866884792926031192013456070541)
Khóa bí mật: (2146781091665687115020707497549214144513086770241561640229901171040002591432338097155099169554055384834399219184117420209561645740069448419154371068370717015958993189504084548215207
08770066334141649207573125343110035416130273851476576786550422560625751199615033201409840772349693726371352376034675990322507315132939524905842737051457923562553087416953182188011018320464232637
81865468933572272253147501884661797069807422967483261798358615007395076527245893834026211941283904198878362327486333560986087498394304418671801173315692793320643614703135717323897146278303828959
476638866727160922783375088298871075115056769, 15123789870199739482425947807851705657324049497067681258948599673909860453472010441215262367313204364161351020842653145584169902466925485924796853
3213781668690120572951468257259965031029779955339173594694061531087671568444958228084062095299806870590559441154322453540518588853698647129889072840269170332992679686561000843087525311767037344
8321871767286529337956911824585307965576436667754094864772961754318342343747179651235440872294368259088408561479028291199337443601710839601922281766660413475892960044886013583134494697496350187
27330128096853145095962815196825907248879210366369866884792926031192013456070541)
Plaintext: I am B22DCAT063
Encrypted message: 8579088772839076040889393603409874562919966117315026782907631170462372200746752326209426156735530837534169909513843920082602810264896520359414078498486954361098974388305857
054677166087367466746531129714547555012526757327644957215474287760758417085016051708859283468716812296342297134844811116922210064680374232615668687154460666923578060405699320270684700108820804
42840614298850789631210837040676468077323410813152016667603625084428748702185452861051417957524840635266678569049737043894876087986816009507790236235087395364927543380958367579749732
9125696786217296323007149957480578013105364182701168705723004105904646806439613118107525081142560646305308597573659462285106622515134601234468720543699804162758009579179352630768863010496921
9367480598823246814751207944681481029291519418897900004138542156419267818606874441588092478021907908493561487271579883083799060195825230477129822772998601740697303402704092582529857298579153063
836904040958141695513097859054629742007284826862568259058531684580735489551895421080058248945913440171373714695299924900728312590351815402492223094082716469166961494798437578270696014500292
38931508209539451402977748516388424427160824083346059112749642263628572365047445531159420221435877385164929100808290503186542635486651690088529324694824663630132675012409359000300903583362698
251624855529054582582895972180907900140169214685556718750939815212447247877574323676350465142074408598141271604060167165189210439115247646293039874959456301639689298050271927583648490866476
066229051145806236925611986788642937813682750082494338241198231452410734261649076359461263855322317879805985491196948895516925546351564805753696117892801639336174116557371616676073585525667
9790961559966605973130191493254823639682916976812911130593664548606929801398832297440253178141284856487902185777161249543033601889132943103871084053724380072802023361277404426987809945397734
7255324321149385491010244944142868263105387683149111195775991687143917106236026741484778075622473580863364648966623472576486298470842786305192227001906319464779963406272997031535386009136972673
50740925920179228669638359501652734603283303181327941272980930460749034687585411602671798090394842301656382462329131857968720367423072855389554880581301910720316095926664745318375060925563069803
66226596550293211480007987267439222723327577005493873152809667006557904284118422492363179317706595889191891607249840817800407068619741743339829111687055273004195904646896439613118107529580114256
96463053085975736594622285106625151346012944687205426998041627580095791793526307688630104969219790849356148727157207446814810292915194188979000041385421564192678186068744415880928478021097
908493561487371577988308379960815825230477129823772998061740697303402704092582529857515930836904405843541146955130978590546297420072848260625682590585316845807354895518954210800582488459134
40171373714695299924900728312590351815402492373090498271646619669614947984375778270696014500029389315082095394514029777485163884244271608240833460591127496427636205723650474455310315778335920010
47494619429583586836069367624787647177661189204223124093609084270451504290857242283627173989415977969671099749441786474159455294637823507964129464766562366447854607553385373207612243800940776261884
```

Hình 7 – Kết quả chạy chương trình - 1

Hình 8 – Kết quả chạy chương trình - 2

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Đỗ Xuân Chợt, Bài giảng Mật mã học cơ sở, Học viện Công Nghệ Bưu Chính Viễn Thông, 2021.
- [2] Đỗ Xuân Chợt, Bài giảng Mật mã học nâng cao, Học viện Công Nghệ Bưu Chính Viễn Thông, 2021.